

Настич Тетяна Миколаївна,
слухач магістратури
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
професор кафедри криміналістики
та домедичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент
Плетенець Віктор Миколайович

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ ПОТЕРПІЛИХ ВІД ЗГВАЛТУВАННЯ

Допит особи, постраждалої від зґвалтування, досить часто, ускладнено певною кількістю чинників. Так, жертва не бажає обговорювати подробиці події з рідними, близькими, сторонніми особами, намагається дистанціюватись від відтворення психотравмуючої ситуації, розголошення факту зґвалтування у своєму соціальному оточенні. Серед причин, чому не з'ясовуються всі обставини фактів насильства стають проблеми правоохоронців в організації й тактиці проведення допиту вказаних осіб. Застосування безтактних, бездумних, примусових, директивних підходів у проведенні, призводить до їх «закриття», та неможливості отримання вагомої для прийняття рішень інформації [1]. Варто наголосити, що потерпіла особа під час спілкування з близькими та рідними, а також проведення допиту щодо вказаної події повинна відчувати психологічний захист та розуміння, усвідомлювати відсутність перешкод встановленню відносин співробітництва зі слідчим. Встановлення психологічного контакту визначається в криміналістичній літературі вагомою складовою проведення допиту та встановлення всіх обставин вчиненого правопорушення.

Психологічний контакт – це система взаємодії людей у процесі спілкування, що ґрунтується на довірі; цілеспрямована, планована діяльність зі створення умов, що забезпечують розвиток спілкування в потрібному напрямі [2]. Результат допиту залежить не тільки від уміння слідчого правильно поставити запитання, а й правильно визначаючи необхідний моменту для них. Так, перебування в стані пригніченості обумовлюватиме складність з висвітленням обставин події, плутанини в їх змісті та послідовності.

Під час допиту треба встановити такі дані: 1) подія злочину; 2) особа злочинця; 3) обставини, що передували зґвалтуванню; 4) обставини, що слідували за зґвалтуванням; 5) місце знаходження можливих слідів зґвалтування, та наявність очевидних або можливих свідків зґвалтування [3]. На розсуд слідчого можуть з'ясовуватися й інші обставини, що мають значення для кримінального провадження. Тактика допиту залежить від ситуації, в якій проводиться допит, тобто,

по-перше, від позиції допитуваної особи; по-друге, від наявних у кримінальному провадженні доказів, по-третє, від особистості допитуваного [3].

На нашу думку, не можна точно говорити зі слідчими якої статі потерпілій особі буде легше спілкуватися: чоловічої чи жіночої. З одного боку, жінка може думати, що жінка-слідчий краще її зрозуміє з психологічної сторони, потерпіла буде більш відвертою та менш психологічно та емоційно замкненою. Якщо потерпіла особа чоловічої статі, то можливо вона не захоче відкриватися слідчому жіночої статі. З іншого боку, якщо потерпіла особа жіночої статі то під час допиту зі слідчим чоловічої статі може відчувати певний захист, авторитет та морально-фізичну захищеність.

Перед допитом уповноважена особа має бути повністю морально налаштована до процедури допиту, не соромитися задавати питання, бути готовою надати моральну допомогу та підтримку, вирішувати ситуації, у тому числі не прогнозовані. Якщо такий допит буде вперше в діяльності слідчого, йому необхідно підготувати перелік питань для з'ясування обставин події, порадитися з колегами, проконсультуватися, за необхідності із спеціалістом-психологом, прийняти рішення про його залучення до слідчої (розшукової) дії.

Суттєве значення для отримання ефективних результатів має попереднє планування проведення допиту [4]. Його реалізація спрощуватиметься у випадку залучення психолога у визначенні переліку, послідовності необхідних для з'ясування питань, застосовуваних тактичних прийомів, готовність потерпілої особи давати показання, або необхідність перенесення допиту на інший день і т. ін.

Не менш важливим для слідчого під час такого допиту є не допущення тривалої тиші, що особливо пригнічує потерпілого. Враховуючи все вище сказане, при допиті потерпілої особи від зґвалтування слідчий повинен дотримуватись правил людяності, толерантності, пристойності, виявляти стриманість, люб'язність, чемність, вихованість, підтримувати її морально. Тоді ефективним буде проведення такого допиту слідчим у незалежності від статі.

Все зазначене дозволяє наголосити, що підготовка й тактика проведення допиту потерпілої від зґвалтування особи є запорукою результативного його проведення. Під час підготовки варто приділити увагу готовності до спілкування потерпілої особи, тактичним прийомам, переліку й послідовності запитань і т. ін., що доцільно здійснювати з залученням психолога. Цим буде забезпечено отримання повноцінної інформації про подію та мінімізована можливість психологічного травмування постраждалої від зґвалтування особи.

Список використаних джерел

1. Плетенець В. М. Організація діяльності правоохоронців за фактами насильства щодо неповнолітніх: стан і шляхи вдосконалення. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/17249/1/АКТУАЛЬНІ%20ПРОБЛЕМИ%20ДОСУДОВОГО_p243-245.pdf.

2. Флоровский М. Ю. Тактика допроса: особенности установления психологического контакта. URL: <http://www.znat.ru/data/news/127-taktika-doprosa-sobennosti-uh.html>.

3. Дмитрієва Лариса Василівна. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук «Методика розслідування зґвалтувань, вчинених неповнолітніми». Харків. 2017.

4. Криміналістична тактика і методика розслідування окремих видів злочинів: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. П. Д. Біленчук, А. П. Гель, Г. С. Семаков. К.2007. 512 с.

Наумовець Анастасія Андріївна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:

професор кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, професор
Зарубей Вікторія Володимирівна

МІЖНАРОДНЕ ВІЙСЬКОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Потреба України у військовому партнерстві з іншими країнами зросла після здійснення росією широкомасштабного вторгнення проти нашої країни. Україні доводиться мати справу з різними загрозами в усіх сферах існування країни, в тому числі у військовій сфері, яка потребує допомоги інших країн. Тема військового партнерства України з іншими державами на міжнародній арені потребує теоретичного осмислення поняття суверенітету країни та того, як військове партнерство може допомогти нашій країні зберегти свій суверенний статус. Реалії війни, яка охопила нашу країну, вимагають від України тіснішої співпраці з іншими військово-сильними країнами Європейського Союзу та США для зміцнення нашого державного суверенітету та територіальної цілісності. Форми та напрями військового партнерства потребують розгляду та уточнення в сучасному світі: геополітичні, економічні, правові, військово-політичні умови.

Збройні сили України та інших держав працюють разом, щоб сприяти миру та безпеці в усьому світі, у своєму регіоні та на довгостроковій основі. Українська держава та її військові залучаються до військової співпраці на міжнародному рівні, використовуючи принципи міжнародного права у вигідний для обох сторін спосіб.

Взаємодія збройних сил різних країн використовується для досягнення здатності виконувати спільні завдання. Ця співпраця може відбуватися у формі військової науки, освіти, навчання, реформування та розвитку збройних сил України [1, с. 10].